

Biodiverzitet

sreda, 27. jun 2018.



Foto: Arhiva JP Vojvodina šume

Bogatstvo, jednakost i različitost na planeti Zemlji

Prema istraživanjima Evropske agencije za životnu sredinu većina stanovnika Evropske unije je čula za reč biodiverzitet, ali samo 35 odsto njih je reklo da zna šta biodiverzitet znači.

Biološka raznovrsnost (biodiverzitet) jeste sveukupnost gena, vrsta i ekosistema na Zemlji ili nekom jasno određenom području.

Gledano očima deteta biodiverzitet je meda, žirafa, banana, delfin, jagoda, dinosaurus, školjka.. Gledano očima naučnika u bioindustriji biodiverzitet je genetska modifikacija organizama, promena vrsta, prilagođavanje živog sveta potrebama čoveka.

Gledano očima seljaka biodiverzitet su njegove šume, njegove livade, stare rase goveda, njive i voćnjaci. Gledano očima političara biodiverzitet je novi zakon, nova međunarodna obaveza, novo finansijsko opterećenje, granice nacionalnog parka...

Gledano očima eko-aktiviste biodiverzitet je vrednost, osnova ljudskog opstanka, lepota, nešto za šta se vredi boriti...

BIODIVERZITET U SRBIJI

Kako se navodi u Zavodu za zaštitu prirode Srbije teritoriju Republike Srbije sa površinom od 88.361 kvadratna kilometra karakteriše velika raznovrsnost i brojnost gena, vrsta i ekosistema, iako još uvek nisu istražena sva područja i nisu dokumentovani podaci o svim vrstama.

Poznati su podaci za 139 vrsta valjkastih crva, 98 vrsta riba i kolousta, 19 vrsta vodozemaca, 26 vrsta gmizavaca, 349 vrsta ptica i za 95 vrsta sisara. Smatra se da u Srbiji ima između 700 i 800 biljnih zajednica. Srbija je bogata i endemičnim vrstama, odnosno vrstama čije je rasprostranjenje ograničeno na određeno jasno definisano geografsko područje.

Smatra se da u Srbiji ima između 700 i 800 biljnih zajednica. Poznati su podaci za 139 vrsta valjkastih crva, 98 vrsta riba i kolousta, 19 vrsta vodozemaca, 26 vrsta gmizavaca, 349 vrsta ptica i za 95 vrsta sisara

Biodiverzitet je bogatstvo, šarenilo, jednakost i različitost. Biodiverzitet je zbog svoj značaja pod velikim pritiskom. Svakodnevno u svetu iščezavaju staništa, nestaju vrste, narušava se prirodna ravnoteža zbog ljudskih aktivnosti. Zato se sve više i više razvijaju inicijative država i civilnog društva za i o zaštiti biodiverziteta. Republika Srbija je, između ostalog, ratifikovala Konvenciju o biološkoj raznovrsnosti, i time se obavezala da štiti biološku raznovrsnost.

OBEDSKA BARA

Koliko je živi svet Srbije raznolik i koliko ima važnu ulogu našim životima, može se prikazati kroz primer specijalnog rezervata prirode Obedska bara.

Područje Obedska bara je splet šuma, močvara i bara, reke Save, agroekosistema, vlažnih livada. Prve administrativne mere za zaštitu Obedske bare datiraju od 1874. godine, kada je bila zaštićena

kao lovište austrijske carske porodice u Habsburškoj monarhiji, odnosno dinastije Karađorđević u okviru Kraljevine Jugoslavije (od 1919. godine). Ovo čini Obedsku baru jednim od najstarijih zaštićenih područja na svetu. Obedska bara zaštićena je nacionalnim zakonima, a ima i međunarodni status u okviru Ramsarske konvencije, Emerald mreže, Područja od međunarodnog značaja za ptice itd.

ZAŠTO NAM JE BITNA OBEDSKA BARA?

Močvare, i vlažna staništa generalno, imaju mnogobrojne funkcije:

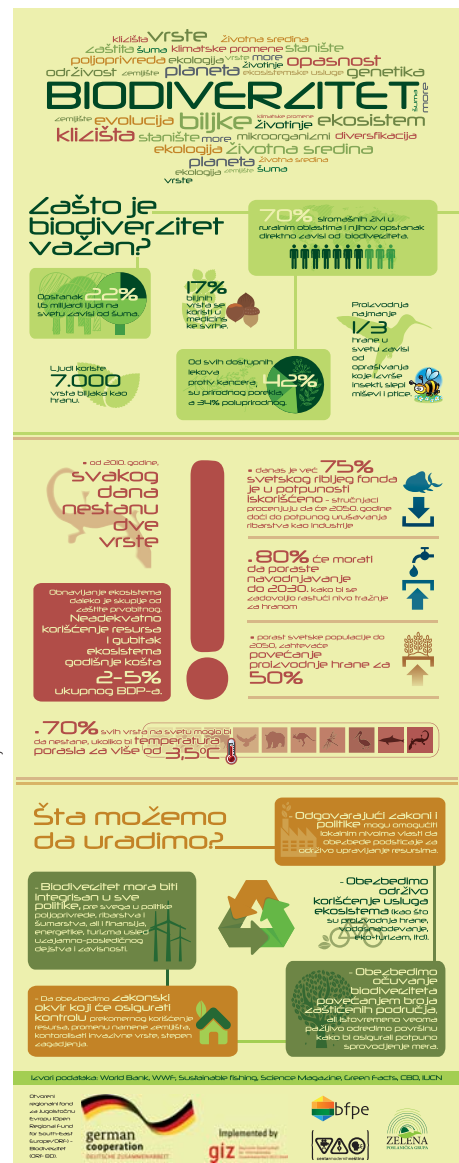
- kontrola poplava: reka Sava se pri visokom vodostaju izliva u šume, livade i vodene površine Obedske bare. Na ovaj način smanjuje se nivo vode u reci što znatno utiče na sprečavanje poplava u urbanim sredinama.

- obnavljanje tekucih voda, pročišćavanje voda: izlivanjem u područje bare reka Sava daje svoju vodu na prečišćavanje biljkama Obedske bare. Bare se nazivaju i „bubrezi planete“ zbog svoje uloge u prečišćavanju.

- stabilizacija obala i zaštita od oluja: prirodne šume hrasta i veštačke šume topole imaju ulogu da sprečavaju eroziju, ublažavaju nalete vetra i na taj način štite okolna naselja.

- centar biodiverziteta: Obedska bara je dom za 50 vrsta sisara, 219 vrsta ptica, 11 vrsta gmizavaca, 16 vrsta riba, više od 1.200 vrsta insekata, oko 180 vrsta gljiva, više od 500 vrsta biljaka. U takozvanoj Potkovici Obedske bare, nalazi se šuma Debela gora, u kojoj su hrastovi stari više od 300 godina.

- proizvodnje hrane: u ograničenim količinama, poštujući propise, na Obedskoj bari se sakupljaju pečurke, lekovito bilje, lovi se divljač i peca.



Bosutske šume - područje u kojem žive brojne retke i ugrožene biljne i životinjske vrste

Najveći kompleks šuma hrasta lužnjaka u Srbiji

Bosutske šume se nalaze u aluvijalnoj ravni reka Save, Bosut i Studve, između atara sela Morović, Jamena, Višnjićevo, Batrovci i Sremska Rača. One predstavljaju najveći kompleks šuma hrasta lužnjaka u Srbiji. Čitavo područje je ispresecano vodenim staništima u kojima žive brojne retke i ugrožene biljne i životinjske vrste. Od 1938. godine, 90 odsto ovih šuma je nasipom odvojeno od reke Save, dok postojeća kanalska mreža za odvodnjavanje dodatno smanjuje podzemne vode u šumi. Ovo nekadašnje šumsko plavno područje ostalo je bez velike količine vode što loše utiče na kvalitet, zdravlje i širenje hrasta lužnjaka.

Studija „Predstavljanje ekosistemskih usluga sa valorizacijom na području Bosutskih šuma“ obrađivala je četiri osnovne „dobrobiti od prirode“, odnosno ekosistemske usluge: zaštita od poplava, trajnost prihoda od šumarstva, očuvanje staništa i vrsta i tradicionalni uzgoj svinja. Studija koju je sproveo Pokrajinski zavod za zaštitu prirode je imala za



cilj da istraži na koji način će se promeniti ove četiri „dobrobiti od prirode“ ako se Bosutske šume proglašavaju parkom prirode, planski upušta voda iz reke Save prilikom rizičnih vodostaja i povećava intenzitet tradicionalnog svinjarstva. Studija je urađena u saradnji sa regionalnim fondom za jugoistočnu Evropu - projekat biodiverzitet, koji implementira Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju.

Kontrolisano upuštanje savske vode u ovo područje dovelo bi do manje suše stabala hrasta Lužnjaka.

ka. Bosutske šume spadaju u hidrofilne šume čija vitalnost zavisi upravo od količine podzemnih i poplavnih voda. Upuštanjem vode, kvalitet šume bi se povećao za 30 do 50 odsto. Korišćenjem Bosutskih šuma za prihvatanje viška vode tokom poplavnih talasa izbegao bi se pritisak i štete na poljima i nasipima nizvodno. Procenjeno je da Bosutske šume mogu prihvatiti između 100 i 200 miliona kubnih metara vode čime bi se uštedelo vodoprivrednim preduzećima oko 400 miliona dinara po poplavnoj sezoni.

Na osnovu proučavanja uticaja domaćih svinja na biljni i životinjski svet Bosutskih šuma procenjuje se da bi optimalno povećanje broja bilo sa sadašnjih 1.000 na 5.000 do 7.000 domaćih svinja, odnosno jedna svinja po hektaru. Tradicionalno gajenje svinja ima mnogo različitih koristi. Već pomenuto plavljenje Bosutskih šuma doprinelo bi boljem kvalitetu jestivog žira (bez tanina) i veće količine beskičmenjaka i ribe u zaostalim barama. Na taj način bi se troškovi za dohranivanje svinja smanjili za skoro 50



Procenjeno je da Bosutske šume mogu prihvatiti između 100 i 200 miliona kubnih metara vode čime bi se uštedelo vodoprivrednim preduzećima oko 400 miliona dinara po poplavnoj sezoni

odsto. Svinje gajene na tradicionalan način imaju zdravije i ukusnije meso. Ekonomska računica kaže da uz povećanje broja svinja koje se na ovakav način gaje dobiti ove ekosistemske usluge se može povećati i do 10 puta. Osim toga svinje rijući sprečavaju da bare u šumi zarastu u korov i postanu šikare, a i sprečavaju širenje drugih invazivnih biljnih vrsta. Rijući zemlju svinje održavaju kapacitet bara za prihvatanje poplavnih voda i čuvaju barska staništa za ugrožene i retke biljne i životinjske vrste.

Što se ekosistema Bosutskih šuma tiče, ova studija

ja je pokazala da će doći do poboljšanja različitog obima: vegetacija niskih, muljevutih obala će se povećati od 4 do 13 puta, vegetacija sporo-tekućih voda u nizijama od 2 do 6 puta, vegetacija hladnih tekućih voda će ponovo biti uspostavljena, a biljne vrste poborica, ljubor, raznorotka, rebratica, testerica, dremovac, divlji ren će u ogromnom broju povećati svoju zastupljenost. Poljski jasen i hrast lužnjak će iz nepovoljnog ekološkog statusa preći u dobro ili odlično. Što se životinjskog sveta tiče broj platonih organizama bi se povećao za 100 odsto. Poboljšalo bi se stanište za insekte hrastovu strižbubu, leptira veliki dukat, podunavski mrmoljak, crvenbrli mušaka, barsku kornjaču, ribe šaran i gavičica, kao i orla belorepana, crnu rodu i belovratu muharicu.

Osim u šumarstvu, upravljanju poplavama, stočarstvu i očuvanju živog sveta procenjuje se da bi ovakav način upravljanja doneo i druge dobiti. Podizanje kvaliteta bosutskih šuma doprineće boljem prečišćavanju vazduha, a veći broj insekata oprašivača povećati dobit u lokalnoj poljoprivredi. Ekološke, ekonomske i socijalne dobiti su usko povezane, odnosno neodvojive. Jedino ovakvim sistemskim upravljanjem one su prepoznate i razvijane uz uvažavanje značaja svih korisnika i njihovu uspešnu saradnju.



Životna sredina nema političke boje, a ni granice

Autorka: **Marija Mutić**, Centar modernih veština

N e postoji reka koja prelaskom opštinske ili državne granice menja svoj sastav i transformiše se iz zagađene u čistu. Isti vazduh dišemo bez obzira za koga smo glasali, ili nismo glasali. Nema uspešnog turizma ako je priroda degradirana (ili uništena). Nema poljoprivrede na uništenoj zemlji. Bez šuma, poplave koje uništavaju useve i infrastrukturu su gotovo izvesne. Poznata je izreka: „ako stvarno misliš da je životna sredina manje važna od ekonomije, probaj da zadržiš dah dok brojiš zarađeni novac“.

Mogli bismo nabrajati unedogled šta nam sve priroda pruža, a da to uzimamo kao sasvim normalnu pojavu koja će nam biti na raspolaganju veoma dugo do večno. A nije tako. Životna sredina može samo donekle da regeneriše resurse. Već sada je mnogo manje rezervi i obnovljenih resursa nego što i najpozitivnije prognoze naznačuju. Životna sredina nije tema naučnih razgovora i nešto apstraktno na šta svaki pojedinac i društvo svakodnevno ne utiče, već ono što živimo i od čega živimo. Životna sredina je i privreda, i turizam, i energetika, i saobraćaj i poljoprivreda... Stoga, ona ne može biti i nije pitanje samo jednog ministarstva ili jedne vlasti, ona je pitanje saradnje i pitanje svih građana. Saradnje kojom možemo svi po malo doprineti da živimo u zdravlju i prosperitetnijem društvu. Politike koje se donose su efektivne samo ukoliko su iskordinisane i usklađene, pisane uz uvažavanje činjenice da oblast životne sredine zavisi od različitih sektora i mnogobrojnih potencijalnih saradnika i partnera. Politike moraju biti napisane sa dugoročnom perspektivom, odnosno, imajući na umu odgovorno korišćenje prirodnih resursa kao preduslova održivog razvoja, jer čovečanstvu će još dugo trebati i voda i šume i pčele. Horizontalno i vertikalno povezivanje i saradnja su osnove politika koje ciljaju ka prosperitetu građana i privrede, a to se posebno odnosi na oblast životne sredine koja je preduslov za naš celokupan život.

Dobar primer saradnje u oblasti zaštite životne sredine je mehanizam „Zelena stolica“, koji funkcioniše u okviru Odbora za zaštitu životne sredine Narodne skupštine Republike Srbije i koji omogućava predstavnicima različitih udruženja građana iz cele Srbije da poslanicima predstavljaju probleme i stavove u ovoj oblasti. Na svakoj sednici, zainteresovani predstavnici civilnog sektora iznose mišljenje i daju konstruktivne predloge o zakonima i temama kojima se bavi Odbor, čime se postiže da poslanici dobiju višeslojne informacije uključujući lokalni pogled na temu kojom se bave.

Takođe, u Narodnoj skupštini Republike Srbije već devet godina funkcioniše neformalna „Zelena poslanička grupa“ koja je sastavljena od poslanika i poslanica različitih stranaka koji su lično zainteresovani za životnu sredinu i koji se trude da „zelene“ politike nađu svoj put do njihovih kolega. Ove godine su poslanici Narodne skupštine Republike Srbije pomogli svojim kolegama u Makedoniji i Crnoj Gori da osnuju grupe po sličnom modelu i najavili unapređenje regionalne saradnje u oblasti zaštite životne sredine.

Iz Odbora za zaštitu životne sredine NSRS i Ministarstva za zaštitu životne sredine stižu najave o uspostavljanju grupe koja će doprineti intenzivnijoj saradnji između povezanih resora u cilju zajedničkog rada na „ozelenjavanju“ politika, uvažavajući potrebu za održivim razvojem, zdravljem i bezbednošću kao prioritetima.

Pomaci u u oblasti zaštite životne sredine postoje. Jasno je da ovo pitanje postaje sve važnije na političkoj agendi, ali je činjenica i da je veoma dug put pred nama. Put sa mnogo mogućih uspeha, ali i izazova i stranputica. I da, dok idemo tim putem, moramo uvek imati u svesti da životna sredina nema političke boje, a ni granice.



Reke od značaja za stotine hiljada ljudi

PRIMER IZ REGIONA

Rečni tokovi Neretve i Trebišnjice su od izuzetnog ekonomskog značaja za privredu i Bosne i Hercegovine (Republiku Srpsku i Federaciju Bosnu i Hercegovinu) i Hrvatske i Crne Gore, odnosno obezbeđuju desetine hiljada radnih mesta - za stotine hiljada ljudi - koji zavise direktno od korišćenja vodnih resursa i to kroz hidroenergetiku, turizam, poljoprivredu, vodosnabdevanje, navodi se u studiji „Izvori prihoda i poslova: Ekonomski značaj rečnih tokova Neretve i Trebišnjice“.

Studija slučaja realizovana u partnerstvu udruženja građana „Dinarica“ iz Mostara i Svetske fondacije za prirodu (WWF Adria) fokusira se na procenu i vrednovanje ekonomskog doprinosa močvara i reka, odnosno močvarnih i vodenih ekosistema za prihode, poslove i javne prihode u sektorima obnovljive energije/hidroenergije, poljoprivrede, snabdevanja vodom i turizma. Rezultati su pre svega namenjeni donosiocima odluka i zakonskih akata, kao i svima koji su odgovorni za planiranje i razvoj. Studija nudi preporuke i detaljne informacije o doprinosima koje životne sredine kroz korišćenje prirodnih resursa (tzv. ekosistemske usluge) pruža održivom ekonomskom rastu.

Međutim, nalazi pokazuju da su donosioci odluka na svim nivoima vlasti suočeni sa teškim izborom kada moraju doneti odluke od značaja za privredni razvoj, npr. potreba za korišćenjem zemljišta i vodnih resursa od strane različitih sektora a istovremeno vođeci računa i o zaštiti životne sredine i odgovornom korišćenju prirodnih resursa.

Studija je istakla da je značajna ekonomska korist u opticaju. Bruto primarni povraćaj od korišćenja vode u samo četiri gore navedena sektora je skoro 450 miliona evra godišnje, gde se od kubnog metra vode dobija od 0,04 do 6,8 evra.

Studija je urađena kao deo inicijative „Studija slu-

čaja o ekonomiji rečnih tokova Neretve i Trebišnjice“, podržane od strane projekta Otvorenog regionalnog fonda za jugoistočnu Evropu - biodiverzitet (ORF-BD) „Procena i vrednovanje koristi ekosistema (ESAV) u narednom periodu u regionu jugoistočne Evrope (ORF-BD-ESAV)“, koji implementira Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH) i finansira nemačko Federalno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ).

ELEKTRIČNA ENERGIJA, VINO...

Autori studije „Izvori prihoda i poslova: Ekonomski značaj rečnih tokova Neretve i Trebišnjice“ analizirali su koliko poslova i prihoda zavisi od rečnih tokova ove dve reke.

Prema njihovim nalazima desetine hiljada poslova i stotine hiljada domaćinstava zavisi direktno od rečnih ekosistema Neretve i Trebišnjice. Hidroenergetika postrojenja proizvode oko 4.400 GWh električne energije godišnje od voda dve reke, obezbeđujući time prihode od skoro 380 miliona evra. U Republici Srpskoj i do 80 odsto proizvodnje vina u oblasti kojom se bavi studija, zavisi od navodnjavanja, donoseći skoro četiri miliona evra. Javna preduzeća za snabdevanje vodom distribuiraju 18 miliona kubnih metara vode iz Neretve i Trebišnjice samo u BiH i Crnoj Gori, čime se javni prihodi povećavaju za više od 16 miliona evra.

„Uzimajući u obzir značajne multiplikatore koji povezuju ove sektore sa dodatnim poslovima, prima-

nima i proizvodnjom u drugim delovima privrede, ovi iznosi se povećavaju više puta“, piše u studiji.

SARADNJA U INTERESU SVIH

Studija je, takođe, navela manjkavosti statistika i izveštavanja, koje u velikoj meri otežavaju razumevanje potpune ekonomske vrednosti vodnog resursa Neretve i Trebišnjice. Podaci u vezi sa korišćenjem vode za poljoprivredu i snabdevanje opština nisu dostupni i u mnogim slučajevima su kontradiktorni. Ovi sektori su, takođe, važni korisnici voda, dok studija pokazuje da su i neke druge grane poljoprivrede zavisne od ovih resursa.

„Bez jasne slike o tome koliko vode je iz Neretve i Trebišnjice potrebno za ove sektore, donosioci od-

luka u BiH, Hrvatskoj i Crnoj Gori nisu u mogućnosti da donesu najbolje odluke kada su u pitanju npr. dalje investicije za vodosnabdevanje ili poboljšanje infrastrukture vezane za korišćenje vode odnosno da učine ova pitanja prioritetom. Stoga, donošenje odluka baziranih na kvalitetnim podacima i analizama doprinosi boljem ulaganju i bržem privrednom rastu“, navodi se u studiji.

Autori studije zaključuju, uz jasne ekonomske pokazatelje koje nude, da je u interesu svih da se osigura prekogranična saradnja u upravljanju vodenim resursima, a to će znatno uticati na ekonomski rast, održivi razvoj, smanjenje rizika od katastrofa, a svakako i zaštiti prirode.

Tekst je izvorno objavljen na portalu Balkan Green Energy News



Aktivnosti u okviru inicijative Sekretarijata neformalne Zelene poslaničke grupe, koji čine Beogradski fond za političku izuzetnost i Centar modernih veština je podržao GIZ-ORF projekat biodiverzitet (ORF BD). Za sadržaj i iznete stavove u tekstovima odgovorni su potpisani autora, i nužno ne predstavljaju zvaničan stav Nemačke razvojne saradnje.



Kikinda - svetska prestonica sova

Negde u novembru 2007. prvi put sam sa sadašnjim kolegama, a ondašnjim studentskim drugarima prošao kikindskim trgov. Tragom saznanja da se na drveću okuplja veliki broj sova utina, zagledali smo po golem krošnjama lipa, kestenova i kopričica, a potom na borovima i smrčama otkrili smo stotine pari radoznalih žuto-narandžastih očiju.

Sove su nas odmah prihvatile, ali su meštani začuđujuće gledali grupu mladih ljudi sa dvogledima oko vrata. Toliko smo im bili neobični da nas je nakon svega nekoliko minuta zaustavila patrola policije i zatražila dokumenta na uvid. Razlog je bio više nego očigledan; šetali smo sa dvogledima, ali nismo nosili puške. Pa dvogled, valjda, jedino koriste lovci?

Ovakav hladan doček nije bio slučaj. U Srbiji su se početkom novog milenijuma u javnosti tek stidljivo pojavljivali ljubitelji i fotografi ptica i prirode, a dobro je poznato kako lokalne zajednice reaguju na novotarje. Gledati i snimati ptice: pa gde ima zaludnijeg posla? Ako pritom posedujete i opremu kojom nešto gledate i snimate, onda sigurno radite za strane vlade, a protiv interesa ovdašnjih.

Moje kolege i ja smo vođeni naučnom znatiželjom nastavili da pratimo zimujuće utine širom Vojvodine, a potom i u ostatku Srbije. Kikinda se brojnošću sova uvek izdvajala, a u decembru 2009. izbrojali smo čak 734 jedinke utina što je do danas



ostao neporažen svetski rekord. Ova neverovatna činjenica odmah je privukla pažnju javnosti. Mediji iz Srbije, ali i sveta pisali su o fenomenu boravka sova u Kikindi i drugim gradovima i selima Vojvodine. Od tada do danas teško je navesti neki ve-

liki svetski medij koji o tome nije izvestio. Kikinda je privukla i pažnju naučne i stručne javnosti, pa smo u novembru 2011. tamo organizovali i prvu svetsku naučnu konferenciju posvećenu istraživanju, praćenju i zaštiti utina na kojoj je više od 50 naučnika iz 22 države Evrope, Azije i Severne Amerike podelilo svoja iskustva.

Naš rad doneo je odličnu promociju Kikinde i otvorio nam vrata gradskih institucija. Imali smo sreće da u Kikindi upoznemo sjajne ljude koji su

Ekipe BBC su u dva navrata poslednjih godina dolazile da snimaju emisije o kikindskim sovama

nam postali iskreni prijatelji i saradnici. Lokalna samouprava odmah se latila posla. Zajedno smo napravili i postavili prve informativne table, a odmah potom i započeli planiranje zaštite i upravljanja staništa sova utina. Usledila je i formalna odluka kojoj je deo trga koji utine naseljavaju postao prvo zaštićeno stanište te vrste u Srbiji i svetu! Da, dobro ste pročitali. U sred sredine jednog grada nalazi se zaštićeno područje. Mudri Kikindani uvideli su koliko im sove znače, pa su pristali da im omoguće bezbedan i ugodan boravak. Drveće na kojima sove odmaraju nema praznične dekoracije, ne orezuje se, lokacija koncerata i drugih događaja pomećena je na deo trga gde nema sova, a propisane i

U decembru 2009. izbrojali smo čak 734 jedinke utina što je do danas ostao neporažen svetski rekord

su i visoke kazne za uznemiravanje ptica. Usnuli gradilič na severu Banata praktično je preko noći postao lider u ekoturizmu i mudrom upravljanju prirodom. Utine su dobile i posebno napravljene i bezbedne kutije za gnežđenje koje su raspoređene po gradu.

No, nemoguće je razvijati ekoturizam i praktikovati zaštitu prirode bez prave podrške lokalnog stanovništva. Marljivi Kikindani na vreme su to shvatili i od 2012. pokrenuli manifestaciju „Sovembar - mesec sova“. Od tada svako dete iz gradskih i seoskih sredina prošlo je kroz neki vid obrazovanja u vezi sa poznavanjem i zaštitom sova. Učenici osnovnih i srednjih škola učestvuju u maštovitim, kreativnim radionicama, predstavama, izložbama, proizvode predmete sa likom sova, kačke, torte.

Porast broja gostiju i potražnja suvenira doveli su do aktiviranja žena preduzetnica koje okupljene oko Udruženja žena „Artesa“ zajedno vode istoimenu suvenirnicu na gradskom trgu. Pogodite koji suvenir i drugi proizvodi se najbolje prodaju? Naravno, oni koji imaju lik sove. Danas oko 20 porodica iz Kikinde i okoline dobija potporu za svoje kućne budžete upravo kroz razvoj ekoturizma.

Od 2009. u Kikindi redovno dolaze strani gosti, posmatrači i fotografi ptica. Ponosan sam na to što sam im vodič i domaćin u gradu koji je moj drugi dom. Gosti koji dođu u Kikindu odlaze oduševljeni brojem sova, lepotom gradskog centra, odličnom hranom, ljubaznim ljudima i divnim suvenirima. Najbolji period za posetu Kikindi i sovama je od početka novembra do sredine januara, a osim centra grada i sova u planu obilaska je Narodni muzej, atelje „Terra“, park Blandoš i Staro jezero. U poslednjih 10 godina u Kikindi su dolazili brojni ljubitelji sova iz gotovo svih država Evrope, ali i iz SAD, Kanade, Australije, Hong Konga, Kine.

Kruna promocije Kikinde i njenih sova svakako su dva gostovanja filmskih ekipa televizije BBC, tačnije njihovog prirodnjačkog odeljka. U januaru 2015. i 2018. snimali su sove, grad i ljude za novi prirodnjački serijal koji govori o urbanoj divljini. Opravdana je procena da će lepote Kikinde i fenomena sova na ovaj način videti oko 500 miliona gledalaca širom sveta, što će doprineti da mnogi pože da nas posete. Sasvim je realno očekivati značajnije prihode za lokalne hotele, hostele, restorane i radnje u Kikindi u narednim godinama.

Milan Ružić, Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije - Bird Life Serbia



Koliko su sove korisne?

Jedan par sova utina sa mladuncima na seoskom imanju, loveći glodare, domaćinu godišnje uštedi stočne hrane dovoljno da ishrani najmanje tri visokomlećne krave. Prevedeno u mleko, par sova sa mladuncima godišnje donese dobit od skoro 27.000 litara mleka ili 8.600 evra godišnje ili 23,7 evra dnevno. Dakle, par sova sa mladuncima donosi porodici koja se bavi poljoprivredom dodatnu mesečnu platu od oko 700 evra! Treba napomenuti da na pojedinim salašima i manjim farmama koje imaju drvorede, zabrane i parkove može živeti i znatno veći broj parova utina.

Materijalna korist od prisustva sova utina daleko je veća jer nije uračunato:

- koliko novca treba potrošiti na otrove za glodare (rodenticide);
- vreme koje treba potrošiti na primenu tih otrova;
- rizik od trovanja domaćih životinja (često strada živina, mačke i psi);
- veliki rizik od trovanja divljih životinja (često stradaju upravo sove i ostale divlje životinje koje se hrane glodarima - eže, mišari, lasice, lisice, ali i lovna divljač kao što su fazani, jarebice, zečevi, srne);
- rizik po zdravlje stanovništva i kvalitet životne sredine (otrovi ulaze u ekosistem i lanac ishrane i mogu zatrovati naše izvore vode, skladišta hrane i time ugroziti i zdravlje ljudi)

U Vojvodini zimuje oko 30.000 sova utina koje od novembra do marta pojedu oko 18 miliona mišolikih glodara ili oko 450.000 kilograma biomase (450 tona) glodara. Prevedeno u brojke, direktna korist od sova koje na obradivim površinama i u naseljima love glodara je 72 miliona kilograma stočne hrane što je dovoljno da se ishrane novih 6.750 visokomlećnih krava, čime bi se dobilo oko 60,7 miliona litara mleka i zaradilo 19,4 miliona evra od mleka!

Trenutno u Srbiji ima oko 440.000 muznih krava što je polovina od broja iz 1989. godine. Prosečna godišnja potrošnja mleka u Srbiji je 87 litara, tako da par sova na imanju uštedi mleka za 310 ljudi za godinu dana. Primera radi, potrošnja mleka u Srbiji je čak četiri puta niža nego prosečna u Evropskoj Uniji.

